
"GECIJFERDHEID: ALS JE JOUW BLINDE VLEK INVULT, KUN JE MENSEN BIEDEN WAT ZE NODIG HEBBEN"

Interview

Laatst bijgewerkt: 17 februari 2023

In de afgelopen 2 jaar onderzochten 3 bibliotheken met Probiblio, Hogeschool Utrecht en CINOP hoe bibliotheken mensen die moeite hebben met gecijferdheid, kunnen bereiken en ondersteunen (zie kader). Marlies Elderenbosch, adviseur Volwasseneneducatie bij CINOP, vertelt over het vervolg en het grote belang van gecijferdheid. Je zult immers maar moeite hebben met zaken als medicatie innemen, reisafstanden en -tijden inschatten of omgaan met geld.

"De deelnemende bibliotheken waren: Oostland, DOK Delft en AanZet (met 2 projecten). Het experiment is in juli 2022 afgerond. De opbrengsten zijn toegankelijk gemaakt voor andere bibliotheken via www.gecijferdheidtelmee.nl ", zegt Marlies. "We willen gecijferdheid meer integreren in wat de bibliotheek al aanbiedt. Bewustwording is belangrijk. Het is lastig om te zien wat gecijferdheid wél inhoudt: bijvoorbeeld de energierekening begrijpen, of op tijd komen op afspraken. En wat vooral níét: sommetjes maken. Zoals Bart van Aanholt (Bibliotheek AanZet) het verwoordt: 'Nu ik dat eenmaal weet, zie ik het overal'.

Bibliotheken zien gecijferdheid vaak als iets extra's wat erbij komt en zijn zich er niet van bewust dat het past in wat ze al doen. Denk aan een taalcafé waar het weerbericht wordt besproken via een grafiek. Gecijferdheid is echt een basisvaardigheid, net als geletterdheid en digitale vaardigheden."

"Hogeschool Utrecht, CINOP en Universiteit Utrecht hebben ook dit jaar nog de mogelijkheid om onder meer onderzoek te doen naar gecijferdheid. Ofwel: hoe staat het met de bewustwording van gecijferdheid? Wat kunnen we leren van andere landen als het gaat over beleid gericht op het versterken van gecijferdheid? Daarnaast worden blijvend materialen toegevoegd aan www.gecijferdheidteltmee.nl en worden door het hele land inspiratiesessies, trainingen en masterclasses aangeboden, onder meer bij bibliotheken, POI's, maar ook organisaties in het sociaal domein - budgetcoaching, bijvoorbeeld. Een project dat bestaat uit onderzoek, materiaalontwikkeling en professionalisering. We borduren daarbij deels voort op de opbrengsten van het experiment met de bibliotheken."

Partners

"Ook is tijdens het experiment gekeken welke partijen interessant zijn. Denk aan welzijnsorganisaties, budgetcoaches en formulierenbrigade. Zo worden stappen gezet in de ontwikkeling van een integrale aanpak. De bibliotheek hoeft niet alles zelf te doen, maar kan als aanjager fungeren en partijen verbinden. Bijvoorbeeld organisaties die financiële spreekuren organiseren."

Aan de slag

"Elke bibliotheek heeft haar eigen beleid. Mijn aanbeveling: neem gecijferdheid op in je jaarplan en bespreek met elkaar hoe je dat aanpakt. Gebruik de [toolbox www.gecijferdheidteltmee.nl](http://www.gecijferdheidteltmee.nl). Die moet een centrale online plek worden voor informatie rond beleid, [literatuur](#), [materialen](#) en dergelijke. De toolbox is voor bibliotheken, gemeenten en andere maatschappelijke organisaties, zowel rond beleid als praktijk.

Als voorbeeld: besteed ook aandacht aan het thema in de trainingen van vrijwilligers. Zij kunnen bijvoorbeeld een aanbieding uit de krant bespreken: Wat is er allemaal te zien? Waar wil je meer van weten? Waar willen ze ons over laten nadenken? Welke verleiding zit er in dit bericht? Moet ik hier überhaupt iets mee?"

"Bibliotheken hebben veel interesse in het thema. De website Gecijferdheidteltmee.nl wordt goed bezocht. Ook is er interesse voor de inspiratiesessies en workshops die we aanbieden, en voor de kennismomenten en bijeenkomsten die POI's organiseren. Er is sinds vorig jaar een kleine verandering te zien in de houding van bibliotheekmedewerkers. Reageerden zij eerder vaak met 'wij zijn niet van cijfers', nu zien zij gecijferdheid al meer als onderdeel van hun opdracht, met het oog op zelfredzaamheid."

De bibliotheek en gecijferdheid

"De combinatie van bibliotheken en gecijferdheid is voor mij een logische: bibliotheken zijn volop in transformatie. Zij zijn al lang niet meer alleen voor boeken, maar ook voor leren; zij bieden toegang tot leer- en ontwikkelingsmogelijkheden. Gecijferdheid kun je daar niet los van zien. De bibliotheek kan een spil zijn in het lokale netwerk en hoeft niet alles zelf te doen.

De IDO's krijgen vragen over onder meer belastingen en formulieren. Dat is gecijferdheid, al realiseren medewerkers zich dat soms niet. Als je die blinde vlek invult, kun je mensen bieden wat ze nodig hebben."

Conferentie Gecijferdheid

"Wat bibliotheken verder kunnen doen? Naar de conferentie op 31 maart komen! Die is onder meer voor hen bedoeld, en gestoeld op hoe zij een centrale rol kunnen vervullen in lokale netwerken."

Toekomst

"Ik hoop in 2030 te mogen aangeven waar we *dán* staan. En te kunnen zeggen dat we niet meer bezig zijn met bewustwording, maar dat gecijferdheid een integraal onderdeel is van basisvaardigheden. En: dat rekenangst niet meer bestaat.

Het zou mooi zijn als het aantal volwassenen die moeite hebben met gecijferdheid, toch zo'n 2 miljoen in Nederland (Algemene Rekenkamer, 2016), is teruggebracht tot een half miljoen. Dat zij weten dat gecijferdheid nodig is om zelfstandig te kunnen leven, weten waar zij terechtkunnen als het even niet lukt én dat het normaal is dat je periodiek werkt aan deze vaardigheden!"

Interview door Karin Ottenhoff

februari 2023

Interessant voor de bibliotheek

- Onderzoek naar de bewustwording, onder meer hoe je partners meekrijgt.
- Ontwikkeling van materialen om direct in te zetten: bijvoorbeeld eenvoudige spelletjes, of omgaan met rekenangst.
- Ontwikkeling van masterclasses voor vrijwilligers en voor coördinatoren.

Deze zaken worden later dit jaar opgeleverd.

Experiment Gecijferdheid telt mee

In Nederland zijn 2,1 miljoen mensen die moeite hebben met de basisvaardigheid gecijferdheid, of met de combinatie gecijferdheid en geletterdheid. In het project (of experiment) Gecijferdheid Telt Mee!, onderzochten Probiblio en de bibliotheken Oostland, AanZet en DOK Delft vanaf 2021 hoe de bibliotheek deze mensen kan bereiken en ondersteunen. Dit gebeurde onder leiding van Hogeschool Utrecht en met subsidie van Tel mee met Taal.

Gecijferdheid is belangrijk in ons dagelijks leven. We bekijken vertrektijden van treinen, vullen een maatbeker bij het koken of volgen het corona-dashbord. Voor volwassenen die moeite hebben met gecijferdheid is dit lastig. Zij ervaren problemen met situaties waarin getallen, maten en verbanden een rol spelen. Denk aan omgaan met geld, op tijd komen en uren schrijven op het werk. Zo kan laaggecijferdheid hen belemmeren in het volwaardig meedoen aan de maatschappij.

In het project werden 4 onderdelen onderzocht waarmee bibliotheken volwassenen kunnen bereiken en ondersteunen:

- bewustwording creëren bij bibliotheekmedewerkers
- deze medewerkers trainen
- passend aanbod ontwikkelen

- gerichte promotiecampagnes opstellen.

Het project werd medio 2022 afgesloten en leverde onder meer de website Gecijferdheid telt mee op.
Lees de samenvatting van de opbrengsten.